

הסדר יום חמישי ז' כסלו תשל"ב הרבנית נצחיה - שמואל סמך סיק. אקט

שמעון הצדיק

דמא דף טו עמוד א

בעשרים וחמשה [בטבת] יום הר גרוזים [הוא], ולא למספד. יום שביקשו כותיים את בית אלהים מאלכסנדרוס מוקדון להחריבו ונתנו להם. באו והודיעו את שמעון הצדיק. מה עשה? לבש בגדי כהונה, ונתעטף בבגדי כהונה, ומיקרי ישראל עמו, ואבוקות של אור בידיהן, וכל הלילה הללו הולכים מצד זה והללו הולכים מצד זה עד שעלה עמוד השחר. כיון שעלה עמוד השחר אמר להם: מי הללו? אמרו לו: יהודים שמרדו בך. כיון שהגיע לאנטיפטרס זרחה חמה, ופגעו זה בזה. כיון שראה לשמעון הצדיק, ירד ממרכבתו והשתחוה לפניו. אמרו לו: מלך גדול כמותך ישתחוה ליהודי זה? אמר להם: דמות דיוקנו של זה מצנחת לפני בבית מלחמתי. - אמר להם: למה באתם? - אמרו: אפשר בית שמתפללים בו עליך ועל מלכותך שלא תחרב יתעוך גויים להחריבו? - אמר להם: מי הללו? - אמרו לו: כותיים הללו שעומדים לפניך. - אמר להם: הרי הם מסורים בידים... ואותו היום עשאוהו יום טוב.

דמא דף לו עמוד א

הנו רבנן: ארבעים שנה שמש שמעון הצדיק היה גורל עולה בימך, מכאן ואילך - פעמים עולה בימין פעמים עולה בשמאל. והיה לשון של הזרית מלבין, מכאן ואילך פעמים מלבין פעמים אינו מלבין. והיה נר מערבי דולק, מכאן ואילך פעמים דולק פעמים כבה. והיה אש של מערכה מתגבר, ולא היו כוהנים צריכין להביא עצים למערכה הוץ משני גזירי עצים, כדי לקיים מצות עצים. מכאן ואילך - פעמים מתגבר פעמים אין מתגבר, ולא היו כוהנים נמנעין מלהביא עצים למערכה כל היום כולו. וגשתלחה ברכה בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים, וכל כהן שמגיעו כוית יש אוכלו ושבע, ויש אוכלו ומותיר. מכאן ואילך גשתלחה מאירה בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים

דמא דף טז עמוד ב

מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו בו: עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים.

אליהו רבה פרשה כג ד"ה וידבר אלהים את

יהיו אומרים כל אחד ואחד [מעם ישראל]: מחי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב, שלא קנו העולם הזה והעולם הבא אלא בשביל מעשיהם הטובים ותלמוד תורה.

מבטת דף קט עמוד ב

אותה שנה שמת שמעון הצדיק, אמר להן: שנה זו הוא מת, אמרו לו: מגין אתה יודע? אמר להן: כל יום הכפורים נודמן לי זקן אחד לבוש לבנים ונתעטף לבנים ונכנס עמי ויצא עמי, שנה זו נודמן לי זקן אחד לבוש שחורים ונתעטף שחורים ונכנס עמי ולא יצא עמי. לאחר הרגל חלה שבעת ימים ומת, ונמנעו אחיו הכהנים מלברך בשם. בשעת פטירתו, אמר להם: חזינו בני ישמש תחתי. נתקנא בו שמעי אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים ומהצהר, אמר לו: בא ואלמדך סדר עבודה, הלבישו באונקלי והגרו בצילצול, העמידו אצל המנוכה. אמר להם לאחיו הכהנים: ראו מה נדר זה וקיים לאהובתו, אותו היום שאשתמש בכהונה גדולה אלביש באונקלי שליכי ואחגור בצילצול שליכי. בקשו אחיו הכהנים להרגו, רץ מפניהם ורצו אחריו, הלך לאלקסנדריה של מצרים ובסה שם מוכה והעלה עליו לשום עבודת כוכבים

אטלס כרשא לתקופת בית שני, ממה 1

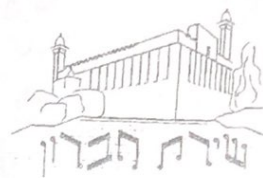
תרבות יוון - להבדיל מתרבות הכובשים הקודמים - היה בה משום סכנה ממשית לישותם ולמסורתם של עמי המזרח, משום שלתרבות יוון היה כוח משיכה רב גם בתוכה וגם בצורתה. אמנם צורת השלטון הדמוקראטי של ערי יוון, זו שהייתה הגורם לצמיחת התרבות היוונית, היא עצמה לא השתרשה בארצות אחרות, אבל תוצאותיה הלכו והשתלטו על מרחם ונפשם של רבים. בני המזרח עמדו מתפלאים מהישגי המדע, אשר פירותיו השימושיים נראו בעליל, ומשתאים מול חכמת חיים ומוסר שלא נשאבו ממקורות דת.

כי הפילוסופים היוונים, רובם העמידו את האדם במרכז העולם ומדדו את הכול במידתו. תוכן רעיוני זה המנוגד להלוטין לדרך המהשבה המסורתית של המזרח אף לבש צורה מפתה ביותר בספרות היפה של היוונים, בדראמה ובספרי ההיסטוריה שלהם. אמנם הישגים ספרותיים אלה היו נחלת יודעי השפה היוונית על בוריה בלבד. אולם היו עוד צורות אחרות לתרבות יוון, שהיו מובנות לכל. פעילות האימון הגופני והתחרויות האתלטיות קסמו לבני המזרח הצעירים. אמני יוון ידעו לשנות לאלי יוון ולגיבוריה צורה כה נאה. עד שהיא קסמה אפילו לאלה שראו באלי האולימפוס אלילים בלבד. מלאכת המחשבת היוונית ובעיקר הציור על הכלים המיוצאים למזרח, הפיצה את דבר האומנות היוונית ברחבי תבל. מכוח אמונתם באלים רבים שסימלו בעיניהם את כוחות הטבע השונים, יכלו היוונים לקרב את דתם לדתות שאר עמי המזרח, אשר גם הם האמינו באלים רבים.

רק היהודים, העם היהודי בעל מסורת מונותאיסטית כמזרח, עמד בפיתויי תרבות יוון ושמר על ישותו ודמותו תוך מאבק קשה בעניינים מהותיים ועם פשרות מסוימות בענייני צורה.

מגילה דף יא עמוד א

[ויקרא כ"ו] לא מאסתים ולא געלתים לכלתם. לא מאסתים - בימי כשדים, שהעמדתו להם דביאל חזניה מישאל ועזריה, ולא געלתים - בימי יוונים, שהעמדתו להם שמעון הצדיק, וחשמונאי ובניו, ומתתיה, כהן גזיל, לכלחם - בימי הפן, שהעמדתו להם מרדכי ואסתר, ... כי אני ה' אלהיהם - לעתיד לבוא, שאין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם.

אבל טעם דבר זה, כי אלו ג' עבירות הם הפך אלו ג' דברים שהעולם עומד עליהם. כי אין ספק כי ע"ז הפך העבודה שהיא אל השי"י, ושפיכות דמים היא הפך גמילות חסדים, כי זה מטיב לאחר ועושה לו דבר שאין צריך לעשות, ושפיכות דמים מאבדו לגמרי, וגלוי עריות הוא הפך התורה כי כבר בארנו למעלה כי מעלת התורה שהיא השכל נבדל מן הברי לגמרי, ואין דבר שעל ידו האדם נבדל מן החמרי רק ע"י התורה השכלית ואין צריך לזה ראיה, והפך זה ג"ע שהולך אחר זנות שהיא ג"ע ובה הולך אחר החמרי עד שהוא נחשב לגמרי כמו בהמה וחמור, וכן או"ל כי מעשה הזנות הוא מעשה בהמה, ובמס' סוטה (ט' ע"א) מפני מה קרבנה של סוטה מאכל בהמה שהיא מן השעורים אמרה תורה היא עשתה מעשה בהמה ולפיכך קרבנה מאכל בהמה, ולדבר זה אין צריך ראיה כי הזנות מעשה בהמה חמריה, ועוד אמרו ז"ל (שם) כי תשטה למה נאמר ללמד שאין המנאפים מנאפים עד שיכנס בהם רוח שטות ע"כ, למדנו מזה כי אין הולך האדם אחר זנות רק כאשר יכנס בו רוח שטות שהוא כמו בהמה בעלת חומר ואז יש ניאוף, ולפיכך הזנות של גלוי עריות הוא הפך מדרגת התורה שהיא תורה שכלית והזנות מעשה חמרי, ולפיכך באלו ראוי שיהיה נהרג ואל יעבור. כיון שקיום האדם על שלשה דברים השנויים כאן שעל ידי שלשה דברים העולם עומד, ובהפך שלהם אין לאדם מציאות כלל, ואם ירצה לעבור ואל יהרג, הרי על כל פנים נחשב כאלו אין לאדם מציאות, ומוטב שימות זכאי ואל ימות חייב, כי כאשר הוא הפך הטוב כאלו אין לו מציאות כלל, ואף על גב שהוא באונס, מכל מקום כיון שאלו דברים נוטים מן המציאות לגמרי לא שייך לומר וחי בהם ולא שימות בהם, כי באלו עבירות הוא עצם המיתה וההקדר ואין בהם המציאות שהוא החיות כלל, ודבר זה מבואר.

ג'ין החי'י' למה'ג'
הי'ש' ה' פ'ין אלא .

ותדע כי אלו שלשה דברים שהם התורה והעבודה וגמילות חסדים, כמו שהיו אלו ג' דברים ג' עמודי עולם, נתנו לג' אבות שהם אברהם יצחק ויעקב שהם ג' יסודות ואבות העולם, ולכך ראוי שיהיה להם אלו ג' דברים שהם יסודות יעמודים לעולם, וזה כי תמצא גמילות חסדים שהיא מדת אברהם, כמו שכתוב בכתוב שהיה זריו בכל גמילות חסדים, והיינו קבלת אורחים, וכן מכה שהכתוב אימר ויטע אשל בבאר שבע ודרשו ז"ל (סוטה י' ע"א) שונקס או פרדס למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה וכתוב (מיכה ז') תתן אמת ליעקב ולאברהם

חסד ודבר זה מבואר ואין להאריך כלל. יצחק וזה במדת העבודה שהרי הקריב עצמו על גבי מזבח, ובמדרש (ויק' פ"ב) אותו היום שהעלה אברהם את יצחק בנו על גבי המזבח תקן הקב"ה שני כבשים אחד בשחרית ואחד בין הערבים שנאמר את הכבש האחד וגו' וכל כך למה בשעה שישאל מקריבין תמידים על המזבח וקוראין את המקרא הזה צפונה לפני ה' וזכר עקדת יצחק בן אברהם מעיד אני עלי שמים וארץ בין גוי ובין ישראל ובין אשה ועבד ושפחה קורא את המקרא הזה צפונה לפני ה' וזכר עקדת יצחק ע"כ, הרי כי בשביל העקדה היה העבודה אל השי"י, מפני כי יצחק הקריב עצמו אל השי"י, ולפיכך עיקר העבודה היה ליצחק שהקריב עצמו.

יעקב

היה לו מדת התורה כמו שאמר (בראשית כ"ה) יעקב איש תם יושב אוהלים, וכמו שרמזו הכתובים ז"ל במדרש אם לבן גרתי ואהר עד עתה אף על פי כן תדי"ג מצות שמרתיו, הרן לך פי יעקב היה לו מדת התורה, ואל יעשה לך הרי אבותי הם היה שומר התורה והא כתיב בפירוש אצלו (שם כ"ג) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרתו מצותי הקותי ותורתיו ודרשו ז"ל (יומא כ"ח ע"ב) קיים אברהם אפילו עירוב תשולין, הלוק יש, כי אברהם שומר התורה במעשה, אבל למוד ההנהגה היה ליעקב בפרט כי אצלו נאמר יושב אוהלים שזה נאמר על הלומד בה, ועוד אף כי אברהם שומר התורה לא מצינו כי בזכותו נתנה תורה לישראל, אבל בזכות יעקב נתנה תורה לישראל שנאמר (מיכה ט') ויקם עדות ליעקב ותורה שם בישראל בשביל יעקב ובשביל ישראל נתנה תורה, גם תבין זה ממה שנאמר (שם) תתן אמת ליעקב ולאברהם חסד וכתוב (מלאכי ה') תורת אמת היתה בפייה הרי כי ליעקב נתנה התורה בפרט כי היא תורת אמת וכל הדברים נתבאר במקום אחר.